Biogeografie in een vrachtauto

JELLE W.F. REUMER

[Column]

We leven in bizarre en barre tijden. Streng christelijke boeren met ronkende kettingzagen op de barricaden, het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Diergeneeskunde demonstrerend op het Binnenhof, de Hoge Veluwe afgesloten voor dagjesmensen en van de dagjesmensen die - in plaats van naar Kröller-Müller - een dagje naar Düsseldorf gaan, worden aan de grens met Duitsland (die ineens weer schijnt te bestaan) hun boterhammetjes met roomboter en achterham geconfisqueerd. Er is een exportverbod voor vee, vlees en melk en melkproducten; dat geldt ook voor boterhammetjes.

Het MKZ spook waart door Nederland. Het FMD (foot and mouth disease) spook waart door Engeland. Andere afkortingen waren door de rest van Europa. Tienduizenden gezonde dieren worden afgemaakt. (Dat worden ze normaliter ook, maar dan is het voor de consumptie en daar ligt niemand wakker van.) Het is een akelige en mens- en dieronterende aangelegenheid. We kennen allemaal de foto's van rokende en smeulende hopen waar de zwartgeblakerde poten van Britse runderen uit omhoog steken als de armen van Zadkine's beeld.

Hoe kan dat nou allemaal? MKZ wordt veroorzaakt door een virus, net als griep, waterpokken en loopneuzen. Het MKZ virus is nogal hardnekkig en laat zich door de meest onverdachte vectoren verspreiden: aan autobanden, aan boerenlaarzen, zelfs door de lucht kan het virus zich van de ene naar de andere evenhoevige voortbewegen. In Engeland is onderzoek verricht dat er op lijkt te wijzen dat de zeer rigoureuze ruiming van dieren in een cirkel rond een besmettingshaard inderdaad helpt de ziekte terug te dringen, een pleidooi dus vóór massale ruiming. Dit onderzoek is op 17 april op de website van het gezaghebbende Science gepubliceerd, dus lijkt het betrouwbaar te zijn. Dit alles is echter bestrijding achteraf.

Het virus is een organisme, net als alle andere virussen, bacteriën, planten en dieren. Een organisme heeft een leefgebied of biotoop nodig om te kunnen leven. Voor koraalvissen is dat het koraalrif, voor kamelen de woestijn, voor het MKZ-virus is de populatie evenhoevigen (koeien, schapen, geiten, varkens, giraffen, Thomson gazelles, et cetera) het biotoop. Van nature is zo'n leefgebied tamelijk statisch en plaatsgebonden. Een koraalrif wandelt niet, een woestijn nauwelijks, en evenhoevigen kunnen zich weliswaar verplaatsen, maar ook maar in beperkte mate. Van nature dus. Maar nu is de mens eraan te pas gekomen. Kalveren worden van Engeland in vrachtwagens naar Frankrijk gereden, daar een nachtje in een weiland te grazen gezet, en de volgende dag naar Nederland gereden. Naar Oene, bijvoorbeeld. Brabantse biggen worden in vrachtauto's naar Italië gereden en aldaar tot Parmaham verwerkt (dat mag namelijk alleen maar in de omgeving van Parma, anders mag het geen Parmaham heten). Vervolgens komen de Parmahammen weer naar Nederland terug om lekker dun te worden gesneden en per ons verkocht.

Er wordt veel gediscussieerd over MKZ. Wel of niet preventief ruimen? Wel of niet preventief inenten? Alleen de zeldzame schapenrassen inenten? Dierentuindieren? Wat te doen met seminatuurlijke hooglanders en Heckrunderen? Alle herten op de Veluwe afschieten? Ook inenten op zondag? Mag de koningin wel naar Meppel en Hoogeveen komen? Moet ze haar koninklijke pumps dan ook in een emmertje desinfectievloeistof dompelen? Wat ik mis in de discussie is de biogeografie van het MKZ-virus. We moeten bij het begin beginnen en een eind maken aan dat verschrikkelijke gezeul met het virusbiotoop in vrachtauto's. Nu de Griekse feta al sinds jaren uit Denemarken komt en de Emmental uit Leerdam, moet de Parmaham ook gewoon in Brabant kunnen worden gepekeld en gerookt. We zouden eens moeten ophouden met het eindeloze transporteren van al die dieren van hot naar her, dat is beter voor de dieren, beter voor het milieu (denk eens aan al die uitlaatgassen) en alleen maar slecht voor de verspreiding van het virus. En laten de Japanners ook maar gewoon hun eigen varkentjes fokken, want ten gerieve van hún importeisen mogen de okapi's in Blijdorp geen vaccinatie krijgen.[]